

N:o 25.

Af Herr von Koch: Angående ändring af gällande stadganden rörande byggnad och underhåll af allmänna vägar.

Det finnes få ekonomiska frågor, som just för närvarande äro af större vikt att få reglerade, än frågan om väghållningsskyldigheten — att denna fråga för ögonblicket är af så stor vikt, beror på det förhållande, att jernvägsbyggnader, i nästan alla provinser, pågå uti särdeles stor skala. Det blir nemligen sannolikt en nödvändighet att omlägga en stor del vägar för att dymedelst bilda, så att säga reffen till de stora ryggrader, som jernvägarne utgöra i ett lands kommunikationsväsende. För närvarande är väghållningsskyldigheten fördelad efter hemmantalet, och det veta vi alla, hvilken oriktig grund det är, isynnerhet för alla obestämda vexlande och växande onera. En annan orsak, som bidrager till att göra en reglering ändå mera trängande nödvändig, är det förhållande, att man för närvarande inom de flesta industrigrenar håller på att anlägga nya verk och inrättningar. Detta gäller isynnerhet om jernindustrien, der tendensen numera är, att stora sådana verk anläggas utan att någon jord hör till dem; de betala då ej någonting alls för vägarne underhåll, fastän de genom sina körslor slita ganska mycket på dem, utan blir det den i grannskapet af dessa verk boende jordbrukaren, som öfver höfvan betungas. Ett sådant förhållande kan ju omöjligt vara rätt men dertill kommer ändå ytterligare en omständighet, och det är den att en mängd af dessa verk äro eller komma i händerna på utländningar. Om det redan framkallar missnöje hos jordbrukaren att hans vägunderhållningsskyldighet blir fördubblad, för att gagna egna landsmän, huru mycket mera skall detta ej ske, när han vet att det är rika utländska män, som deraf draga fördelen. Frågan har länge stått på dagordningen, men har råkat i baklås och blifvit hvilande hos Kongl. Maj:t. Förslaget att vägunderhållningsskyldigheten skulle kastas på kapitalet och arbetet, eller på den lösa förmögenheten, — med andra ord utgå efter fyrk, är i min tanke icke godt. Det vore nog mycket fördelaktigt för mig och andra jordbrukare, men jag tror ej att det vore rätt att jordbrukarne

afskuddade sig denna skyldighet. *De som slita vägarne böra ock underhålla dem*, det är dem emellan förhållandet skall regleras i främsta rummet, och bästa grunden för att göra det anser jag vi hafva uti taxeringsvärdet. De nuvarande distrikten äro i min tanke alltför stora. Det händer nu understundom, att man har så långt till sitt vägstycke, att det tager lika lång tid att fara *dit*, som att *der* laga vägen. Det är på de flesta ställen lämpligare, att taga socken eller annat mindre distrikt till enhet än häradet. Vidare anser jag att från bruk, fabriker och alla som i betydligare mån slita vägarne — t. ex. mera än väghållningsskyldig för ett helt mantal eller för 30,000 R:dr taxeringsvärde — bidrag i penningar, gruskörning eller annorledes, årligen borde utgå till de väghållningsskyldiga.

Jag föreslår derfor Riksdagen för sin del besluta:

att, med ändring af hvad nu stadgadt är angående byggnad och underhåll af *allmänna* vägar bestämmes:

a) *att* alla lands-, härads- och å *hel* socken indelade sockenvägar, jemte dem som leda till "hamn, lastplats, varunederlagsplats", eller "emellan segelleder, båtleder eller flottleder", eller eljest "pröfvas vara för varutransporten af allmän nytta och nödvändighet", skola från och med 1875 års början indelas till byggnad och underhåll å den stad, socken eller annat, i brist af åsämjande, af Kongl. Maj:t bestämdt mindre distrikt, inom hvars område de äro belägna;

b) *att* alla både sommar- och vintervägar å *landet*, med undantag af enskilda utfartsvägar för by eller annan lägenhet, framgent skola anläggas och underhållas af dem, som, när denna författning träder i verkställighet, hafva allmänna väghållningsskyldigheten inom socknen eller distriktet sig ålagd;

c) *att* dessa väghållningsskyldige ega sig emellan, på sätt de önska, fördela vägunderhållet, derest de *alla* derom äro ense, men att i annat fall fördelningsgrunden bör vara det jordbruksfastighet, för år 1872, åsatta och fastställda taxeringsvärde, minskadt till jemnt hundratal af Riksdaler i stället för hemmantalet;

d) *att* egare af bruk, fabrik, såg, qvarn eller annan fast egendom inom socknen eller distriktet, som icke äro väghållningsskyldiga, böra, i förhållande till slitning å vägarne genom deras, eller för deras körslor förhyrda, åkdon erlægga den årliga ersättning till de väghållningsskyldiga, hvarom de med dessa kunna öfverenskomma, eller som, i annat fall, bestämmes af nämnd, bestående af *en* utaf ortens ordinarie domare och *två* af hvardera parten utsedda personer;

e) att för de distrikter, hvilkas väghållning, vare sig genom dyrbara broar, närbelägna bruk eller fabriker, eller jernvägsstationer, eller af andra orsaker, befinnas, jemförelsevis med andras i samma län, serdeles betungande, må, i vanlig ordning, beviljas rätt att upptaga bro- eller vägpenningar för for- eller åkdon, tillhörande *utom* distriktet boende person, när åkdonet icke begagnas af resande eller skjutsande, eller af tjänsteman, som färdas inom sitt tjänstgöringsdistrikt.

Stockholm i Januari 1873.

N. S. von Koch.

N:o 26.

*Af Herr **Frisk**: Om användande af 1872 års bankovinst till inköp af utländska statspapper.*

Enär, efter den utredning af Riksgälds-kontorets finansiella ställning, som nämnde Kontors Herrar Fullmäktige lemnat och finnes intagen i protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen den 10 dennes, Kontorets tillgångar och inkomster för innevarande år skulle, sedan alla utgifter blifvit bestridde, lemna en behållning af R:mt 6,761,951: 06. och då, enligt samma utredning, Kontorets samtliga utgifter för 1874, med inberäkning utaf den af Kongl. Maj:t föreslagna statsfyllnadssumma jemte de af Kongl. Maj:t för allmänna arbeten föreslagna statsbidrag, att direkte från Riksgälds-kontoret utgå, kunde kalkyleras till R:mt 20,863,528: 70.